

УДК 37.015.3

Романова Оксана

кандидат психологічних наук,
старший викладач кафедри теорії та методик дошкільної і початкової освіти
Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти
<https://orcid.org/0009-0001-5298-3788>

Співак Любов

доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри психології
Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»
<https://orcid.org/0000-0002-3653-5432>

DOI <https://doi.org/10.35619/praprv.v1i20.342>**ПРІОРИТЕТНІ МОТИВИ НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ І ПІДЛІТКІВ В
УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Анотація. Формування ключових компетентностей освіти впродовж усього життя є основним завданням сучасної освітньої сфери в Україні. Мета статті – емпірично дослідити пріоритетні мотиви навчання молодших школярів і підлітків в умовах воєнного стану. Мотив навчання – це чинник спонукання особистості до діяльності в цій сфері. В емпіричному дослідженні застосовано методику визначення пріоритетних мотивів навчання. Емпірично виявлено, що 1-й і 2-й пріоритети для пізнавальних мотивів «Я вчуся тому, що мені цікаво» та «Я вчуся тому, що хочу більше знати» визначила досить велика й значно більша кількість досліджуваних молодшого шкільного віку, порівняно з підлітковим віком. Із 3-м і 4-м пріоритетом для цих мотивів виявлено невелику кількість досліджуваних, із 5-м і 6-м – відсутню чи дуже незначну. Досить значна й більша кількість учнів і учениць молодшого шкільного віку й учнів підліткового віку та невелика кількість учениць підліткового віку надали 6-й пріоритет соціальному мотиву «Я вчуся тому, що мене примушують батьки». Відсутня чи незначна кількість досліджуваних визначили 1-5-й пріоритети для цього мотиву. Порівняно з учнями молодшого шкільного і підліткового віку, значна і більша кількість учениць молодшого шкільного і підліткового віку надали 1-й пріоритет соціальному мотиву «Я вчуся тому, що мені потім буде простіше влаштуватись на добру роботу». Для цього мотиву 2-й чи 3-й пріоритет визначила значно менша кількість досліджуваних, 4-6-й – відсутня чи незначна. Більша кількість досліджуваних встановила 5-й і 6-й пріоритети для соціального мотиву «Я вчуся тому, що зараз усі вчаться». Менша кількість досліджуваних визначила для цього мотиву 4-й пріоритет, відсутня чи незначна – 1-3-й пріоритети.

Соціальному мотиву «Я вчуся тому, що подобається вчитель» надала 1-й пріоритет значно більша кількість досліджуваних молодшого шкільного віку, порівняно з підлітковим віком. Для цього мотиву досить велику кількість досліджуваних зафіксовано щодо 4-го, 5-го і 6-го пріоритетів і незначну – щодо 2-3-го пріоритетів.

Ключові слова: мотив навчання, учень, учениця, молодший шкільний вік, підлітковий вік, заклад загальної середньої освіти.

Постановка проблеми. Інтегрування в Європейський соціокультурний простір і реформування освітньої сфери в Україні актуалізує завдання щодо формування ключових

компетентностей освіти впродовж життя. Важливість першочергового виконання визначеного завдання в освітніх закладах країни відзначено в Законі України «Про освіту». Молодший шкільний і підлітковий вік сенситивні для розвитку мислення (Павелків, 2015) як важливої складової компетентностей. Способи мислення здобувачів освіти, як їхні компетентності, інтенсивно формуються в процесі навчання. З огляду на зазначене і сьогодення України, дедалі більшого значення в сучасній вітчизняній психологічній науці й педагогічній практиці набувають дослідження, що присвячені вивченню проблеми мотивів навчання молодших школярів і підлітків в умовах обмежень, зокрема воєнного стану.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Впродовж останніх трьох років проблема мотивів навчання молодших школярів і підлітків цікавила невелику кількість закордонних і вітчизняних науковців.

Закордонних науковців цікавили питання про саморегульовану стратегію і мотивацію у зв'язку зі ставленням Гонконгських молодших школярів до письма англійською мовою (Bai & Guo, 2021) та про навчальні досягнення і мотивацію молодших школярів у зв'язку зі ставленням їхніх батьків, самоефективності й мотивації вчителів і підходу до лідерства (Engin, 2020).

В публікації вітчизняних науковців Кузьма-Качур, Горват і Савко (2021) розглянуто вплив комплексу мотивів навчання молодших школярів на ефективність формування їхньої природознавчої компетентності.

Однак питання про мотиви навчання українських молодших школярів і підлітків в умовах воєнного стану науковці не досліджували.

Мета статті: емпірично дослідити мотиви навчання українських молодших школярів і підлітків в умовах воєнного стану. Для досягнення поставленої мети вирішувалися такі **завдання:** 1) розкрити сутність поняття «мотиви навчання»; 2) емпірично дослідити й порівняти мотиви навчання учнів і учениць молодшого шкільного й підліткового віку в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу дослідження. Мотиви навчання учнів розпочинають формуватися у молодшому шкільному віці та закріплюються у підлітковому віці. Мотив навчання є чинником спонукання особистості до діяльності в цій сфері. Пізнавальні мотиви стосуються здобуття учнями нових знань і набуття нових навичок, натомість соціальні мотиви – певного статусу в групі ровесників, самоствердження тощо (Занюк, 2002).

Досягненню поставленої мети й реалізації визначених завдань сприяло проведення в травні 2023 року офлайн емпіричного дослідження із дотриманням етичних норм. Загальна кількість досліджуваних – 141. Зокрема в дослідженні взяло участь 36 учнів і 36 учениць 3-4-х класів віком 8-9 років та 34 учні й 35 учениць 5-6 класів віком 10-11 років закладів загальної середньої освіти міста Хмельницького.

В емпіричному дослідженні було застосовано методику для визначення пріоритетних мотивів навчання (Співак, 2018). Досліджуванам пропонувалося записати біля кожного із запропонованих шести речень одне число (від 1 до 6), зважаючи на їхню значущість. А саме: поряд із найважливішим реченням записати число 1, а поряд із найменш важливим реченням – число 6. Запропоновані речення стосувалися пізнавальних («Я вчуся тому, що мені цікаво», «Я вчуся тому, що хочу більше знати») і соціальних («Я вчуся тому, що мене примушують батьки», «Я вчуся тому, що мені потім буде простіше влаштуватись на добру роботу», «Я вчуся тому, що зараз усі вчаться», «Я вчуся тому, що подобається вчитель») мотивів. Так було виявлено пріоритетні мотиви навчання досліджуваних.

Одержані результати про пріоритетність пізнавального мотиву «Я вчуся тому, що мені цікаво» в учнів і учениць молодшого шкільного й підліткового віку презентовано на рис. 1.

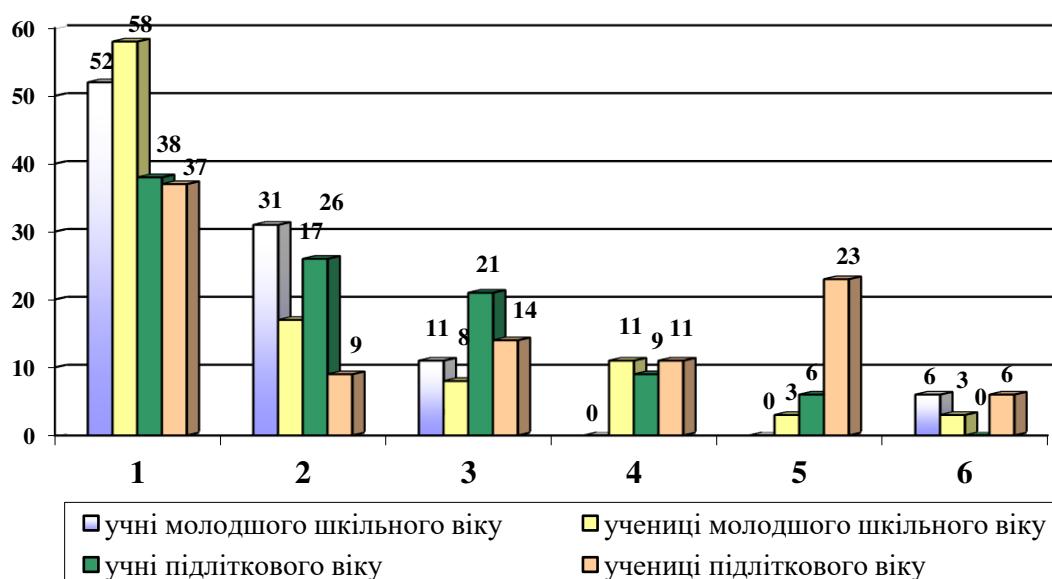


Рис. 1. Пріоритетність мотиву «Я вчуся тому, що мені цікаво» в учнів і учениць молодшого шкільного й підліткового віку (%)

З рис. 1 видно, що 1-й пріоритет цьому мотиву встановила найбільша кількість учнів (52 %) й учениць (58 %) молодшого шкільного віку та дещо менша кількість учнів (38 %) й учениць (37 %) підліткового віку. Як 2-й пріоритет цей мотив визначила більша кількість учнів (31 %) молодшого шкільного і підліткового (26 %) віку та значно менша кількість учениць молодшого шкільного (17 %) і підліткового (9 %) віку. Щодо 3-го пріоритету для цього мотиву зафіксовано меншу кількість учнів (11 %) і учениць (8 %) молодшого шкільного віку й дещо більшу кількість учнів (21 %) і учениць (14 %) підліткового віку. Щодо 4-го пріоритету виявлено відсутність чи незначну кількість учнів (0 %) і учениць (11 %) молодшого шкільного віку та учнів (9 %) і учениць (11 %) підліткового віку. Щодо 5-го пріоритету визначено відсутність чи незначну кількість учнів (0 %) і учениць (3 %) молодшого шкільного віку та учнів (6 %) підліткового віку і значну кількість учениць (23 %) підліткового віку. Щодо 6-го пріоритету помічено відсутність чи незначну кількість учнів (6 %) і учениць (3 %) молодшого шкільного віку та учнів (0 %) і учениць (6 %) підліткового віку.

Отож, найбільша кількість досліджуваних надала 1-й (дещо більше половини учнів і учениць молодшого шкільного віку і третьої частини учнів і учениць підліткового віку) і 2-й (майже третя частина учнів і майже шоста частина учениць молодшого шкільного віку та майже четверта частина учнів і майже дванадцята частина учениць підліткового віку) пріоритет пізнавальному мотиву «Я вчуся тому, що мені цікаво». Встановлене зменшення кількості учнів і учениць підліткового віку з 1-м й 2-м пріоритетом цього мотиву засвідчує зниження їхнього інтересу до змісту нових предметів у 5-х і 6-х класах та надання більшої переваги соціальним мотивам навчання. Натомість із 3-м і 4-м пріоритетом цього мотиву виявлено невелику кількість досліджуваних, із 5-м і 6-м – відсутню чи дуже незначну, крім 5-го для учениць підліткового віку.

Одержані дані про пріоритетність пізнавального мотиву «Я вчуся тому, що хочу більше знати» в учнів і учениць молодшого шкільного й підліткового віку подано на рис. 2.

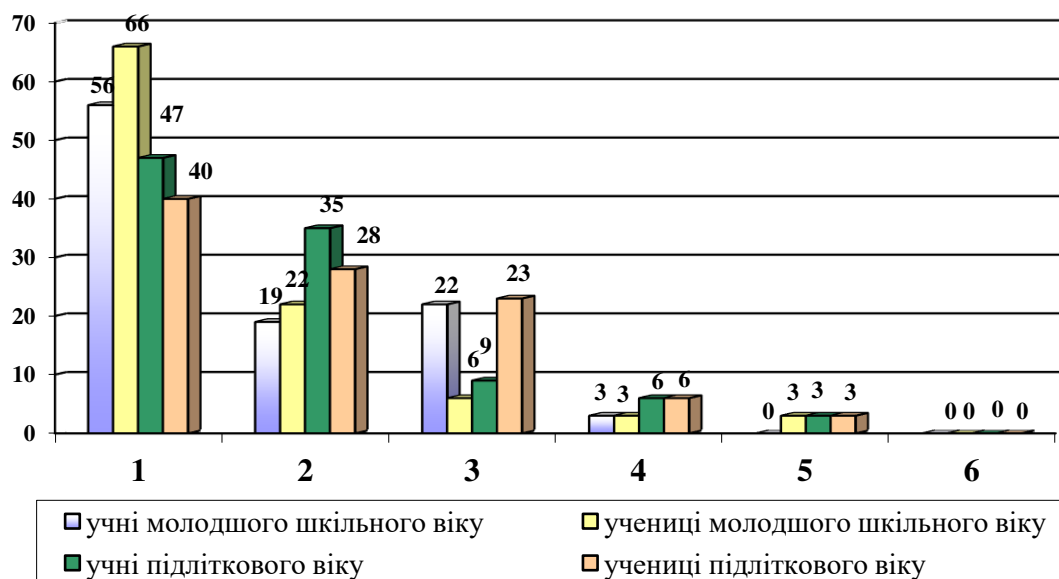


Рис. 2. Пріоритетність мотиву «Я вчуся тому, що хочу більше знати» в учнів і учениць молодшого шкільного й підліткового віку (%)

Як видно з рис. 2, 1-й пріоритет цьому мотиву надала найбільша кількість учнів (56 %) і учениць (66 %) молодшого шкільного віку та дещо менша кількість учнів (47 %) і учениць (40 %) підліткового віку. Як 2-й пріоритет цей мотив встановила досить значна й майже однакова кількість учнів (19 %) і учениць (22 %) молодшого шкільного й учнів (35 %) і учениць (28 %) підліткового віку. Щодо 3-го пріоритету для цього мотиву виявлено значну і більшу кількість учнів (22 %) молодшого шкільного віку й учениць (28 %) підліткового віку і значно меншу кількість учениць (6 %) молодшого шкільного віку й учнів (9 %) підліткового віку. Щодо 4-го пріоритету визначено незначну кількість учнів (3 %) і учениць (3 %) молодшого шкільного віку та учнів (6 %) і учениць (6 %) підліткового віку. Щодо 5-го пріоритету виявлено відсутність чи незначну кількість учнів (0 %) і учениць (3 %) молодшого шкільного віку та учнів (3 %) підліткового віку і значну кількість учениць (3 %) підліткового віку. Натомість 6-м пріоритетом цей мотив не відзначили жоден досліджуваний чи досліджувана.

Отже, як і щодо попередньо висвітленого пізнавального мотиву, щодо мотиву «Я вчуся тому, що хочу більше знати» встановлено найбільшу кількість досліджуваних із 1-м (дещо більше половини учнів і учениць молодшого шкільного віку і майже по дві п'ятих частини учнів і учениць підліткового віку) і 2-м (по майже п'ятій частині учнів і учениць молодшого шкільного віку і по майже третій частині учнів і учениць підліткового віку) пріоритетами. Щодо цього пізнавального мотиву також помічено зменшення кількості досліджуваних із 1-м і 2-м пріоритетами до підліткового віку, що може пояснюватися переважанням соціальних мотивів навчання. Водночас із 3-м і 4-м пріоритетами для цього мотиву виявлено невелику кількість досліджуваних, із 5-м і 6-м – відсутню чи дуже незначну.

Одержані результати, що стосуються пріоритетності соціального мотиву «Я вчуся тому, що мене примушують батьки» в учнів і учениць молодшого шкільного й підліткового віку, презентовано на рис. 3.

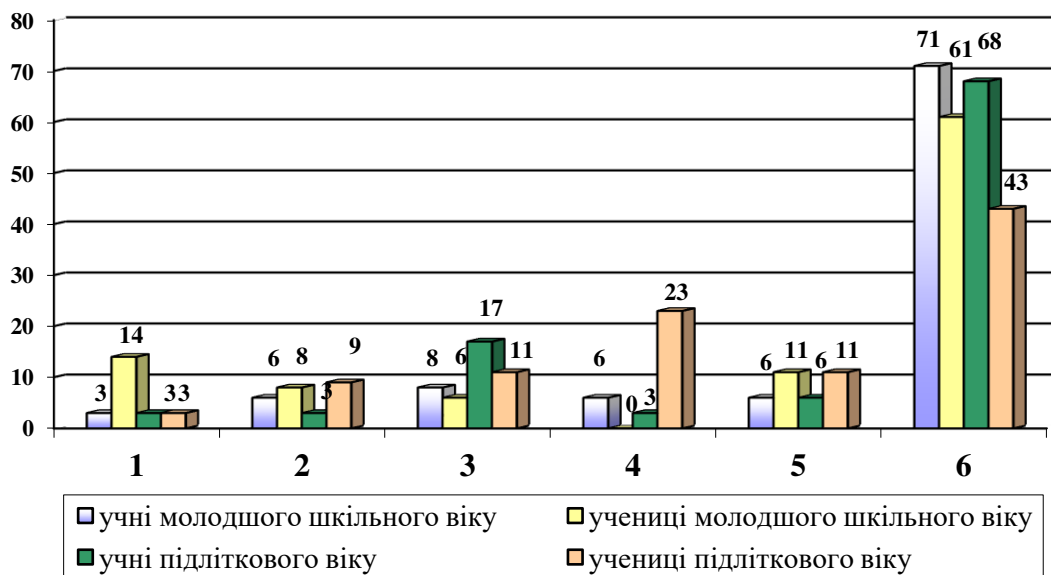


Рис. 3. Пріоритетність мотиву «Я вчуся тому, що мене примушують батьки» в учнів і учениць молодшого шкільного й підліткового віку (%)

З рис. 3 помітно, що 1-й пріоритет цей мотив одержав від найменшої й незначної кількості (по 3 %) учнів молодшого шкільного віку й учнів і учениць підліткового віку та дещо більшої кількості учениць (14 %) молодшого шкільного віку. Як 2-й пріоритет цей мотив відзначила невелика кількість учнів (6 %) і учениць (8 %) молодшого шкільного віку та учнів (3 %) й учениць (9 %) підліткового віку. Щодо 3-го пріоритету для цього мотиву виявлено меншу кількість учнів (8 %) і учениць (6 %) молодшого шкільного віку та дещо більшу кількість учнів (17 %) і учениць (11 %) підліткового віку. Щодо 4-го пріоритету встановлено відсутність чи незначну кількість учнів (6 %) і учениць (0 %) молодшого шкільного віку й учнів (3 %) підліткового віку та значно більшу кількість учениць (23 %) підліткового віку. Щодо 5-го пріоритету виявлено меншу й однакову кількість учнів молодшого шкільного (6 %) й підліткового (6 %) віку та дещо більшу кількість учениць молодшого шкільного (11 %) й значно більшу – підліткового (23 %) віку. Щодо 6-го пріоритету визначено найбільшу кількість учнів (71 %) і учениць (61 %) молодшого шкільного віку та учнів (68 %) і учениць (43 %) підліткового віку.

Отож, найбільша кількість досліджуваних (по дещо менше двох третіх частин учнів і учениць молодшого шкільного віку й учнів підліткового віку та майже дві п'ятих частини учениць підліткового віку) надала 6-й пріоритет соціальному мотиву «Я вчуся тому, що мене примушують батьки». Як 1-5-й пріоритети цей мотив визначила відсутня чи невелика кількість досліджуваних.

Одержані результати про пріоритетність соціального мотиву «Я вчуся тому, що мені потім буде простіше влаштуватись на добру роботу» в учнів і учениць молодшого шкільного і підліткового віку презентовано на рис. 4.

Як видно з рис. 4, 1-й пріоритет цьому мотиву надала найбільша кількість учнів (69 %) і учениць молодшого шкільного (75 %) й учениць підліткового (51 %) віку та менша кількість учнів підліткового (32 %) віку. Як 2-й пріоритет цей мотив встановила менша й однакова кількість учнів (8 %) і учениць (8 %) молодшого шкільного віку та дещо більша кількість учнів (21 %) і учениць (14 %) підліткового віку. Щодо 3-го пріоритету для цього мотиву визначено досить значну кількість учнів (17 %) і учениць (14 %) молодшого шкільного віку та учнів (29 %) і учениць (20 %) підліткового віку.

Щодо 4-го пріоритету помічено незначну й однакову кількість (по 3 %) учнів і учениць молодшого шкільного віку й учениць підліткового віку та значно більшу кількість

учнів (15 %) підліткового віку. Щодо 5-го пріоритету виявлено відсутність або незначну кількість учнів (3 %) і учениць (0 %) молодшого шкільного віку й учнів (3 %) підліткового віку та дещо більшу кількість учениць (9 %) підліткового віку. Натомість 6-й пріоритет встановлено лише в 3 % учениць підліткового віку.

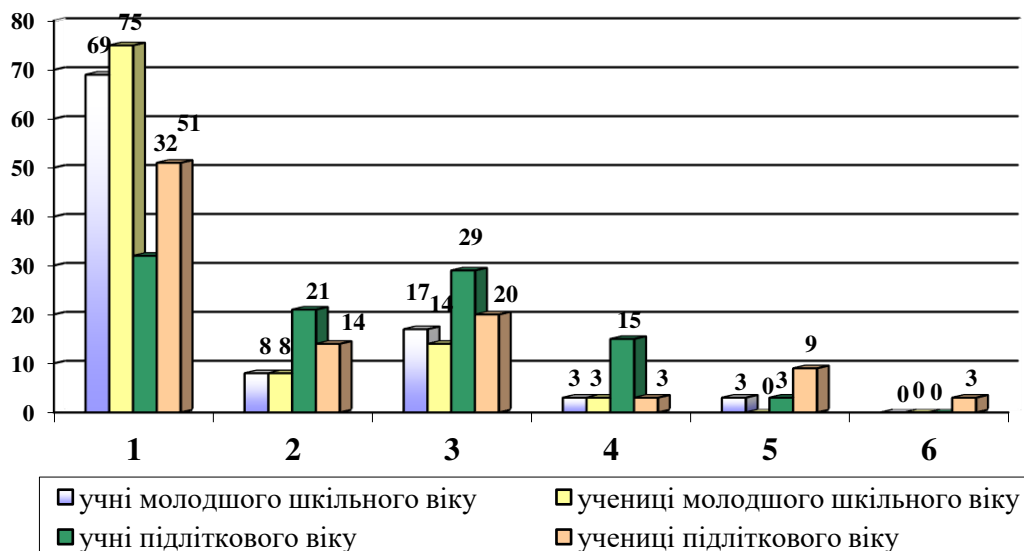


Рис. 4. Пріоритетність мотиву «Я вчуся тому, що мені потім буде простіше влаштуватись на добру роботу» в учнів і учениць молодшого шкільного й підліткового віку (%)

Отже, найбільша кількість досліджуваних (майже три четвертих учениць і учнів молодшого шкільного віку, майже половина учениць і майже третя частина учнів підліткового віку) надала 1-й пріоритет соціальному мотиву «Я вчуся тому, що мені потім буде простіше влаштуватись на добру роботу». Натомість, як 2-й чи 3-й пріоритет цей мотив визначила значно менша кількість досліджуваних, як 4-6-й – відсутня чи незначна.

Одержані результати, що стосуються пріоритетності соціального мотиву «Я вчуся тому, що зараз усі вчаться» в учнів і учениць молодшого шкільного й підліткового віку, розкрито на рис. 5.

З рис. 5 помітно, що 1-й пріоритет цьому мотиву надала невелика кількість учнів (6 %) й учениць (6 %) молодшого шкільного віку та учнів (9 %) й учениць (11 %) підліткового віку. Як 2-й пріоритет цей мотив встановила відсутня чи незначна кількість учнів (8 %) й учениць (0 %) молодшого шкільного віку та учнів (9 %) й учениць (6 %) підліткового віку. Щодо 3-го пріоритету для цього мотиву визначено невелику й меншу кількість учнів (8 %) і учениць (3 %) молодшого шкільного віку й учнів (6 %) підліткового віку та більшу кількість учениць (17 %) підліткового віку. Щодо 4-го пріоритету виявлено досить значну кількість учнів (17 %) молодшого шкільного віку й учнів (26 %) і учениць (21 %) підліткового віку та значно меншу кількість учениць (6 %) молодшого шкільного віку. Щодо 5-го пріоритету встановлено найбільшу кількість учениць (41 %) молодшого шкільного віку та значну кількість учнів (22 %) молодшого шкільного віку й учнів (29 %) і учениць (17 %) підліткового віку. Щодо 6-го пріоритету зафіксовано більшу кількість учнів (39 %) і учениць (44 %) молодшого шкільного віку та значно меншу кількість учнів (21 %) і учениць (28 %) підліткового віку.

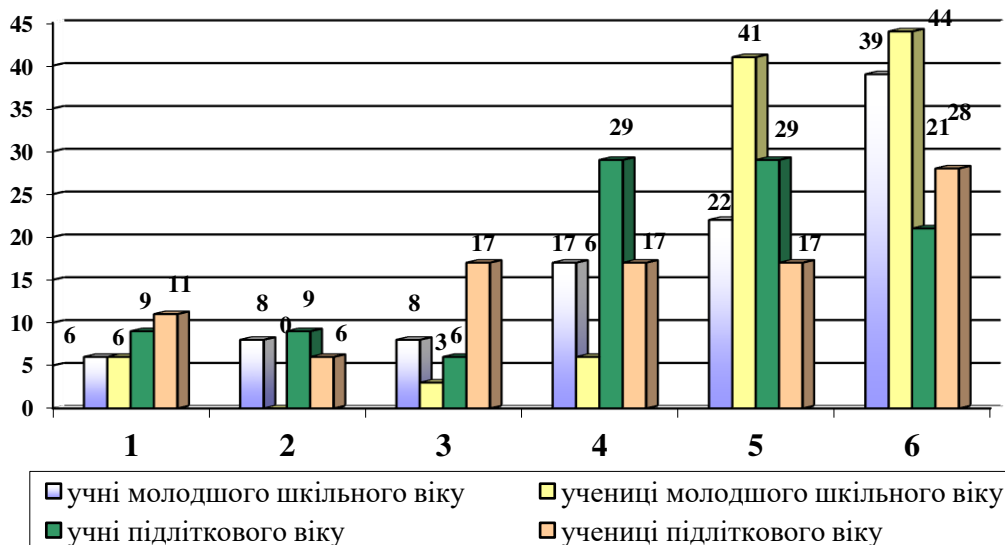


Рис. 5. Пріоритетність мотиву «Я вчуся тому, що зараз усі вчаться» в учнів і учениць молодшого шкільного й підліткового віку (%)

Отож, більша кількість досліджуваних надала 5-й (майже п'ята частина учнів і майже дві п'ятих частини учениць молодшого шкільного віку та майже третя частина учнів і майже шоста частина учениць підліткового віку) і 6-й (майже по дві п'ятих частини учнів і учениць молодшого шкільного віку та майже п'ята частина учнів і майже четверта частина учениць підліткового віку) пріоритети соціальному мотиву «Я вчуся тому, що зараз усі вчаться». Дещо менша кількість досліджуваних (майже сьома частина учнів і майже двадцять четверта частина учениць молодшого шкільного віку та майже четверта частина учнів і майже п'ята частина учениць підліткового віку) визначила 4-й пріоритет для цього мотиву. Натомість, як 1-3-й пріоритети цей мотив визначила відсутня і невелика кількість досліджуваних.

Одержані кількісні дані про пріоритетність соціального мотиву «Я вчуся тому, що подобається вчитель» в учнів і учениць молодшого шкільного й підліткового віку презентовано на рис. 6.

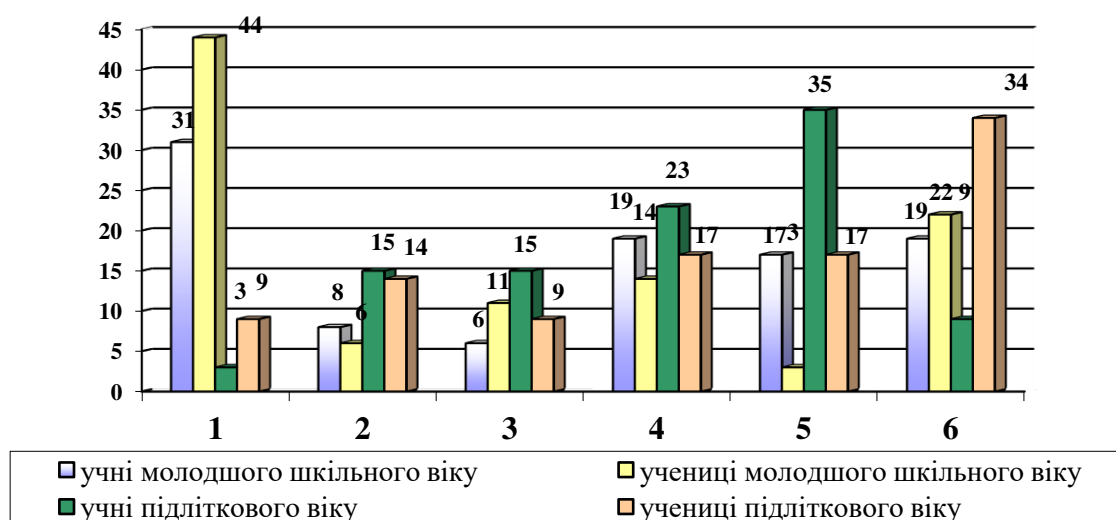


Рис. 6. Пріоритетність мотиву «Я вчуся тому, що подобається вчитель» в учнів і учениць молодшого шкільного й підліткового віку (%)

Як видно з рис. 6, 1-й пріоритет цьому мотиву надала найбільша і досить значна кількість учнів (31 %) і учениць (44 %) молодшого шкільного віку та суттєво менша кількість учнів (3 %) і учениць (9 %) підліткового віку. Як 2-й пріоритет цей мотив відзначила менша кількість учнів (8 %) і учениць (6 %) молодшого шкільного віку та дещо більша кількість учнів (15 %) і учениць (14 %) підліткового віку. Щодо 3-го пріоритету для цього мотиву встановлено досить невелику кількість учнів (6 %) і учениць (11 %) молодшого шкільного віку та учнів (15 %) і учениць (9 %) підліткового віку. Щодо 4-го пріоритету визначено досить значну кількість учнів (19 %) і учениць (14 %) молодшого шкільного віку та учнів (23 %) і учениць (17 %) підліткового віку. Щодо 5-го пріоритету виявлено найбільшу кількість учнів (35 %) підліткового віку, значно меншу кількість учнів (17 %) молодшого шкільного віку й учениць (17 %) підліткового віку та найменшу кількість учениць (3 %) молодшого шкільного віку. Щодо 6-го пріоритету визначено найбільшу кількість учениць (34 %) підліткового віку, значно меншу кількість учнів (19 %) і учениць (22 %) молодшого шкільного віку та найменшу кількість учнів (9 %) підліткового віку.

Отож, 1-й пріоритет соціальному мотиву «Я вчуся тому, що подобається вчитель» надала найбільша кількість учнів (майже третя частина) і учениць (дві п'ятих частини) молодшого шкільного віку та найменша кількість учнів (майже тридцята частина) і учениць (майже дванадцята частина) підліткового віку. Виявлене зменшення кількості учнів і учениць підліткового віку з 1-м пріоритетом цього мотиву засвідчує значне зниження авторитету вчителя в середній школі. Досить великі кількісні дані виявлено й щодо 4-го (майже четверта частина учнів і майже шоста частина учениць підліткового віку та майже п'ята частина учнів і майже десята частина учениць молодшого шкільного віку), 5-го (майже третя частина учнів підліткового віку, по майже шостій частині учнів молодшого шкільного і учениць підліткового віку та майже п'ятдесята частина учениць молодшого шкільного віку) і 6-го (майже третя частина учениць і майже дванадцята частина учнів підліткового віку та по майже дві п'ятих частини учнів і учениць молодшого шкільного віку) пріоритетів для цього мотиву. Натомість, як 2-3-й пріоритети цьому мотиву встановила значно менша кількість досліджуваних.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Результати проведеного дослідження уможливили такі висновки. Мотив навчання – це чинник спонукування здобувача освіти до діяльності в цій сфері.

Емпірично виявлено, що 1-м і 2-м пріоритетами для пізнавальних мотивів «Я вчуся тому, що мені цікаво» та «Я вчуся тому, що хочу більше знати» визначила велика і значно більша кількість молодших школярів, порівняно з підлітками. Із 3-м і 4-м пріоритетом для цих мотивів встановлено невелику кількість досліджуваних, із 5-м і 6-м – відсутню чи дуже незначну. Значна і більша кількість учнів і учениць молодшого шкільного віку й учнів підліткового віку та невелика кількість учениць підліткового віку надали 6-й пріоритет соціальному мотиву «Я вчуся тому, що мене примушують батьки». Відсутня чи незначна кількість досліджуваних визначила 1-5-й пріоритети для цього мотиву. Порівняно з учнями молодшого шкільного і підліткового віку, значна і більша кількість учнів і учениць молодшого шкільного й учениць підліткового віку надала 1-й пріоритет соціальному мотиву «Я вчуся тому, що мені потім буде простіше влаштуватись на добру роботу». Для цього мотиву 2-й чи 3-й пріоритет визначила значно менша кількість досліджуваних, 4-6-й – відсутня чи незначна. Більша кількість досліджуваних встановила 5-й і 6-й пріоритети для соціального мотиву «Я вчуся тому, що зараз усі вчаться». Менша кількість досліджуваних визначила для цього мотиву 4-й пріоритет, відсутня чи незначна – 1-3-й пріоритети. Соціальному мотиву «Я вчуся тому, що подобається вчитель» надала 1-й пріоритет значно більша кількість досліджуваних молодшого шкільного віку, порівняно з підлітковим віком. Для цього мотиву досить велику кількість досліджуваних встановлено щодо 4-го, 5-го і 6-го пріоритетів і малу – щодо 2-3-го пріоритетів.

Перспективним для наукових пошуків надалі є питання про формування пізнавальних мотивів навчання в учнів 5-6-х класів закладів загальної середньої освіти впродовж періодів обмежень.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Занюк, С. С. (2002). *Психологія мотивації* : підр. Київ : Либідь.
- Кузьма-Качур, М. І., Горват, М. В., Савко, С. Л. (2021). Мотивація як чинник успішного формування природознавчої компетентності молодших школярів у процесі навчально-пізнавальної діяльності. *Міжнародний науковий журнал «ОСВІТА І НАУКА»*, 1(30), 56–60.
- Павелків, Р. В. (2015). *Вікова психологія* : підр. 2-ге вид., стер. Київ : Кондор.
- Співак, Л. М. (2018). *Діагностика і корекція «Я-концепції» молодших школярів з низьким рівнем навчальних досягнень* : навч. посіб. 3-тє вид. Київ : Каравела.
- Bai, B., Guo, W. (2021). Motivation and self-regulated strategy use : Relationships to primary school students' English writing in Hong Kong. *Language Teaching Research*, 25(3), 378–399. <https://doi.org/10.1177/1362168819859921>
- Engin, G. (2020). An Examination of Primary School Students' Academic Achievements and Motivation In Terms of Parents' Attitudes, Teacher Motivation, Teacher Self-efficacy and Leadership Approach. *International Journal of Progressive Education*, 16(1), 257–276. <https://doi.org/10.29329/ijpe.2020.228.18>

REFERENCES

- Zaniuk, S. S. (2002). *Psykhologhiia motyvatsii* : pidr. [Psychology of motivation : pidr.]. Kyiv : Lybid. [in Ukrainian]
- Kuzma-Kachur, M. I., Horvat, M. V., Savko, S. L (2021). Motyvatsiia yak chynnyk uspishnoho formuvannia pryrodoznavchoi kompetentnosti molodshykh shkoliariv u protsesi navchalno-piznavalnoi diialnosti [Motivation as a factor of successful formation of natural science competence of junior schoolchildren in the process of educational and cognitive activity]. *International Scientific Journal "Education and Science"*, 1(30), 56–60. [in Ukrainian]
- Pavelkiv, R. V. (2015). *Vikova psykhologhiia* : pidr. 2-he vyd., ster. [Age psychology : 2nd ed., ster.]. Kyiv : Kondor. [in Ukrainian]
- Spivak, L. M. (2018). *Diahnostyka i korektsiia «Ia-kontseptsii» molodshykh shkoliariv z nyzkym rivnem navchalnykh dosiahnen* : navch. posib. 3-tie vyd. [Diagnosis and Correction of "I-concept" of Younger Students with Low Level of Academic Achievement : textbook 3rd edition.]. Kyiv : Karavela. [in Ukrainian]
- Bai, B., Guo, W. (2021). Motivation and self-regulated strategy use : Relationships to primary school students' English writing in Hong Kong. *Language Teaching Research*, 25(3), 378–399. <https://doi.org/10.1177/1362168819859921>
- Engin, G. (2020). An Examination of Primary School Students' Academic Achievements and Motivation In Terms of Parents' Attitudes, Teacher Motivation, Teacher Self-efficacy and Leadership Approach. *International Journal of Progressive Education*, 16(1), 257–276. <https://doi.org/10.29329/ijpe.2020.228.18>

PRIORITY LEARNING MOTIVES AMONG CHILDREN AND ADOLESCENTS IN THE TIME OF WAR

Oksana Romanova

Candidate of Psychological Sciences,
Senior Lecturer at the Department of Theory and Methods of
Preschool and Primary Education
Khmelnytskyi Regional Institute of Postgraduate Education
<https://orcid.org/0009-0001-5298-3788>

Liubov Spivak

Doctor of Psychological Sciences, Professor,
Professor at the Department of Psychology
Open International University of Human Development "Ukraine"
<https://orcid.org/0000-0002-3653-5432>

DOI <https://doi.org/10.35619/praprv.v1i20.342>

Abstract. *Formation of key competences of education throughout life is the main task of the modern educational sphere in Ukraine. The purpose of the article is to empirically investigate the priority learning motives of younger schoolchildren and adolescents in wartime. The learning motive is a factor in encouraging the individual to activity in this field. The empirical study has used a method of determining priority learning motives. Empirically revealed that, compared to adolescence, a fairly large and much larger number of younger schoolchildren was determined by the 1st and 2nd priorities for cognitive motives "I learn because I am interested" and "I learn because I want to know more". With the 3rd and 4th priority, a small number of respondents were found for these motives, with the 5th and 6th – missing or very small. A significant and larger number of younger schoolboy and schoolgirl and adolescent schoolboy and a small number of adolescent schoolgirl have given the 6th priority to the social motive "I learn because I am forced by parents". The missing or small number of the respondents determined the 1-5th priorities for this reason. Compared to younger schoolboy and adolescent schoolboy, a large and larger number of younger schoolgirl and adolescent schoolgirl have given the 1st priority to the social motive "I learn because it will then be easier for me to get a good job". To do this, the motive of the 2nd or 3rd priority has determined a much smaller number of respondents, the 4-6th is absent or insignificant. The more of the subjects has set the 5th and 6th priorities for the social motive "I learn because everyone is studying now". The smaller number of respondents has determined for this reason the 4th priority, no or minor – 1st-3th priorities. The social motif "I learn because the teacher likes" has given the 1st priority a much greater number of younger schoolchildren than adolescence. For this reason, a large number of respondents were recorded relative to the 4th, 5th and 6th priorities and are insignificant – for the 2-3rd priorities.*

Keywords: *learning motive, schoolboy, schoolgirl, younger schoolchildren, adolescence, general secondary education institution.*

Стаття надійшла до редакції 20.04.2023 р.